

DE WERELD VAN SOFIE

Every Bite Kept Me Glued to My Seat, 2025 — Ambers Andrews

OPGROEIEN MET KUNST

Ronny en Sofie Van de Velde

'Het hoeft geen liefde
op het eerste gezicht
te zijn.'

Mijn vader, Ronny Van de Velde, die bekend is als een gerenommeerd kunsthandelaar, begon zijn carrière met een winkel vol strips en curiosa. Een pand aan de Oever in Antwerpen volgestouwd met zeldzame boeken en bizarre vondsten.

Het was een magneet voor artistieke figuren die er graag bleven rondhangen. Dat was het dagelijkse decor waarin mijn broer, zus en ik thuiskwamen. Ik stelde me daar geen vragen bij. Mijn ouders waren gepassioneerde zoekers naar dingen die hen beïnvloedden. En dat durfde wel te evolueren.

Op een bepaald ogenblik legden ze zich toe op oude schilderijen. Daarvoor moest je toen vooral de Engelse markt afschuimen. We stapten daarvoor met zijn allen in onze oude Wartburg, die meer in panne viel dan reed, en gingen op pad. Op zoek naar interessante werken om te kopen. Vakanties wachtten we daar overigens niet voor af, op school waren de drie Van de Veldes wel vaker afwezig. Was het niet boeiender de wereld te verkennen en schoonheid te ervaren dan in een schriftje dingen zitten neer te pennen waar je later niets mee was? Welaan, dan!

Wij leerden ook meteen dat er altijd wel een moment was om weer te verkopen, zodat je iets anders kon kopen. Het leek evident dat ik op school de richting handel zou volgen, wat ik ook deed. Net zo vanzelfsprekend was het om in de klas stiekem een blauwe bic leeg te pennen in opdracht van en volgens de precieze verwachtingen van kunstenaar Jan Fabre. Die had in 1990 namelijk het idee opgevat om een kasteel in Mechelen in te pakken met blauw gebicte papier. Als vader Van de Velde een kunstenaar steunde, dan deed heel het gezin Van de Velde dat.

Nochtans, die vanzelfsprekendheid van de ereplaats die kunst in mijn jeugd had, maakte je eerder immuun voor de lokroep dan dat je erdoor begeistert werd. Maar uiteindelijk kruipt het bloed toch waar het niet gaan kan. Een bijzondere kindertijd is de beste potgrond voor persoonlijke groei. Wij waren avonturiers.

We leefden op het ritme van de kleine zelfstandige, met vallen en opstaan. En ja, er waren absolute dieptepunten, zoals die keer dat de auto het finaal begaf en we vanuit Londen dan maar naar huis zijn gelift. Nu klinkt dat spannend, maar toen was het een heel ander verhaal. Kinderen willen niet anders dan de anderen zijn. Een leven vol onzekerheden leek me in die tijd niet echt aantrekkelijk.

Dat gepassioneerd zijn, al dat 'heilige moeten', die sturm-und-drang, ... Het leidde je niet over een pad vol rozen, voelde ik toen al aan.

Maar de opening van de eerste galerie van mijn ouders, in de Leopoldstraat in Antwerpen, was een kantelpunt. Zelfs voor een tiener als ik werd het grotere plaatje toen zichtbaar. Het niet-aflatend vorsen van mijn ouders wierp zijn vruchten af, hun werkterrein en ook de panden waar ze tentoonstelden werden groter. Ze kwamen thuis in de hedendaagse kunstwereld en alle coryfeeën van de jaren tachtig kwamen bij ons over de vloer. Soms kregen we voor onze verjaardag een kunstwerk cadeau. Dat kon zowel van bekende als minder bekende kunstenaars zijn. Bij een ervan besepte ik bijvoorbeeld pas veel later dat het om een speciale editie van Roy Lichtenstein ging.

Ronny en Jessy Van de Velde

HET BELANG VAN HET BUIKGEVOEL

'Voel je het niet, dan is
het er nog niet.'

Je mag een encyclopedische kennis van de kunstgeschiedenis hebben, of een neus voor zaken, wat écht telt bij een aankoop is je buikgevoel. Dat is het eerste en wellicht het meest fundamentele dat ik van mijn ouders, Ronny en Jessy Van de Velde, leerde. Met dat buikgevoel kan je van nature begenadigd zijn, maar je kan het ook trainen. En dat is op zich eigenlijk al een aangename, spannende bezigheid. Het is een beetje zoals je smaakpapillen trainen. Blijkbaar moet je zeven keer een nieuwe smaak proeven alvorens je kan zeggen of je iets echt lekker vindt. Met kunst is het net hetzelfde.

Kijken naar kunst heeft een bijzonder effect op ons brein, dat werd al vaak wetenschappelijk bewezen. Daar zorgen de zogenoemde spiegelneuronen voor, zenuwcellen in ons brein die ervoor zorgen dat wij meteen zelf aanvoelen wat anderen voelen. Verdriet als we een kind zien wenen, bijvoorbeeld, of hulpeloosheid als we een wat oudere vrouw op straat zien sukkelen met te veel en te zware boodschappentassen. Met een kunstwerk is dat net zo: wanneer je het ziet, neem je de emotie over die de kunstenaar erin heeft gelegd. Je komt als het ware te weten wat hij ermee bedoelt. Op die manier kan een werk je stemming beïnvloeden. De ruwe energie van een Van Gogh of een Jackson Pollock kan je onrustig maken, terwijl aan het andere eind van het spectrum een klassiek landschap met bossen en heuvels rust kan brengen.

**'Kunst is een belangrijk
venster naar andere
werelden, tijden
en levens.'**

Kunstwerken zijn deuren naar oorden waarin onze geest kan vertoeven. Uit onderzoek blijkt dat er een aantal kenmerken zijn die iedereen, en dus ook ons, aanspreken. Zo houden we bijvoorbeeld van overdrijvingen: grote formaten, uitvergroete details en frisse kleuren. Denk in de fotografie maar aan kamerbrede beelden. Die zijn gegarandeerd goed voor een woweffect.

We blijken ook sterker te reageren op een kunstwerk wanneer er roodtinten in verwerkt zijn. Wat niet wil zeggen dat we het per definitie zullen uitkiezen om er elke dag naar te kijken, want blauw is de kleur die de meeste kopers aanspreekt. Dat was al zo in de loop van de hele kunstgeschiedenis: met een blauw werk breng je rust in huis.

Wanneer we iets mooi vinden, krijgen we van onze hersenen een beloning in de vorm van dopamine: de stof die ervoor zorgt dat we ons gelukkig voelen. Vaak hebben we een voorliefde voor kunstwerken die we kunnen linken aan ons eigen referentiekader. Onze interpretatie van een werk is dan ook meestal een projectie vanuit ons eigen leven. En hoewel er heel veel discussie is rond het feit of kunst al dan niet een levensbehoefte is, ons systeem reageert wel op dezelfde manier als bij lekker eten of seks.

Als je een verzamelaar vraagt waarom hij een bepaald werk heeft gekocht, hoor je vaak het woord 'verliefdheid' opduiken. Dat is niet eens gelogen, want uit een Britse studie waarbij hersenscans werden genomen bij proefpersonen die tientallen wereldberoemde schilderijen te zien kregen, deed zich dezelfde reactie voor als wanneer iemand naar zijn of haar geliefde kijkt. Werken die de proefpersonen als mooi bestempelden, joegen de bloeddruk met wel tien procent omhoog. Kunst kijken verschaft dus genot, zoveel is zeker. Jezelf laten leiden door je gevoel is bijgevolg nog zo gek niet. Word je verliefd op een werk, dan is dat een eerste goede raadgever om het te kopen. En dat is bij het verzamelen veel belangrijker dan een eventueel winstmodel. Koop om ervan te genieten.

Zie je het niet snel gebeuren, zo'n coup de foudre, dan heb je misschien nog wat training nodig. En wat belet je om alvast te beginnen met veel naar kunst te kijken? Dat kan live door musea, open ateliers, tentoonstellingen van kunstscholen en galerieën te bezoeken, maar online kunst bekijken helpt ook al om de werken steeds beter aan te voelen en te lezen. Maak op basis daarvan een kunstcollage met bekende werken die je treffen en probeer te analyseren wat jou precies aantrekt. Ga erover in dialoog met je familie en vrienden.

Laat de collage groeien, samen met de kennis die je opbouwt.

DE WUNDERWALL VAN... BART BIERMANS

'Kunst is niets sacraals,
het maakt gewoon
deel uit van onze
omgeving.'

Architect en kunstfanaat Bart Biermans noemt zichzelf geen ‘echte’ verzamelaar. Toch kreeg hij in de loop der jaren heel wat bijzondere werken bijeen, in het bijzonder van Belgische kunstenaars.

“Ik ben pas vrij laat kunst beginnen te kopen. Aanvankelijk was het vooral fotografie. Ik vond het heel spannend om een werk in handen te krijgen en er een plek voor te zoeken. Ik was nogal gulzig, maar anderzijds kwam vrij snel de vraag: welke richting wil ik uitgaan? Ik kreeg een zeker onbehagen bij het idee dat er geen structuur in zat. Dat heeft ertoe geleid dat ik mij ben gaan focussen op Belgische kunstenaars, vooral omdat ik veel belang hecht aan een uitwisseling van ideeën.

De ontmoetingen met mensen zijn voor mij een heel belangrijk gegeven in mijn passie voor kunst.”

De aankoop van een werk is voor Bart een proces dat een financiële transactie ver overstijgt. “Het idee dat een kunstwerk louter een object is, doet het eigenlijk tekort. Ik probeer veel te zien, vaak met mensen te praten, van alles te lezen. Dat hoort er voor mij allemaal bij, die nabijheid vind ik geruststellend. Af en toe voelt die uitwisseling zo juist aan, dat ik een bepaald werk uiteindelijk ook in mijn omgeving wil hebben en dan koop ik het. Dat is de manier waarop ik het probeer te benaderen.”

De keuze voor Belgische kunstenaars bracht een zekere rust. “Uiteindelijk is de Belgische kunst op zich al een bijzonder rijk veld. En sinds kort vraag ik mij af wat daarin nog een bijkomende focus zou kunnen brengen.” Ondanks zijn voorkeur voor abstracte werken heeft een figuratief werk van Felix De Clercq in die zin recent een snaar geraakt. “Ik ben steeds meer gefascineerd door werk dat je bijna letterlijk ergens anders naartoe brengt, omdat het fungeert als een soort doorgeeffluik, een poort, of een venster... Het werk van Felix is figuratief maar er schuilt een zekere weemoed in, iets unheimlichs, waardoor ik het gevoel krijg dat er zich achter dat doek een soort universum bevindt waarin ik graag mijn hoofd zou willen steken. Dus misschien wijst het mij in de richting van andere werken die ook dat effect kunnen hebben op mij.”

Zijn eerste Wunderwall is een work in progress in een op het eerste gezicht misschien minder evidente ruimte. Een zevental kunstwerken staan klaar om een plekje te krijgen op de muur van de keuken.

“Ik vind het belangrijk dat een kunstwerk niets sacraals is, dat het gewoon deel uitmaakt van onze omgeving. Ik hang overal kunst, in de kinderkamers, op het toilet, enzovoort. En de laatste tijd ook steeds meer op kantoor. Daar sluipen wat kunstwerken binnen van kunstenaars met wie we integraties doen. Hier thuis gaat het meer om mijn persoonlijke fascinaties.

Wanneer ik een werk koop, heb ik bijna altijd wel een plek in gedachten waar ik het zou willen hangen. De samenhang van een ruimte en een werk, dat is iets waar ik mij wel bewust van ben.” Bart koos dan ook heel bewust voor de keuken om zijn eerste Wunderwall samen te stellen.

“Ik heb de neiging werken te hangen op plekken waar ze wat meer op je kruipen, eerder dan ermee te willen uitpakken. En van sommige werken heb ik het gevoel dat ze beter tot hun recht komen in een combinatie. In het begin vond ik dat een beetje een rare gedachte, maar gaandeweg heb ik dat ingezien.”

Als tegenhanger aan de muur aan de overkant hangt een werk van Philippe Van Snick. “Dat is nu echt een voorbeeld van een werk waar ik bij wijze van spreken ben ingerold. Ik heb hem tijdens een aantal gesprekken leren kennen als een heel fijne man. Het is daardoor dat ik ben begonnen te voelen dat die uitwisseling, dat gesprek er voor mij heel erg bij hoort. Er zit zo’n integriteit in dat werk, ik vind dat heel verfrissend.” In Barts verzameling neemt dit werk dan ook een prominente plaats in.

“Ik vind het leuk om een aantal ankerpunten in je verzameling te hebben, waarrond je weer andere werken verzamelt, dat is ook een vorm van uitwisseling. En waar dat dan gaat eindigen, weet ik ook niet.

Mijn nieuwsgierigheid is mijn leidraad.

Ik heb lang geleden al het idee losgelaten dat een collectie een soort magnum opus moet zijn waarin alles klopt. Het mag ook een beetje onbezonnen blijven.”